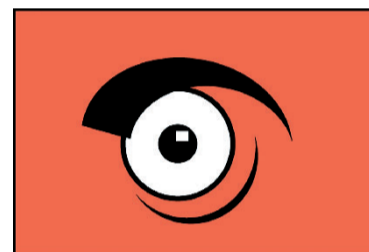

ENTREVISTA AMB **SERGE LATOUCHE**, PROFETA DEL DECREIXEMENT

FOTOS: KARIN MUNCK

«Cal trencar el llenguatge enganyós dels drogoaddictes del productivisme»

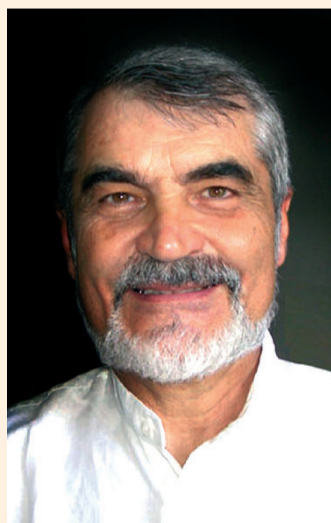

**CONSUMEIX
OBEEIX**

Xavier Borràs

DIRECTOR D'USERDA

OBJECTOR DE CREIXEMENT

Nat a Vannes, a Bretanya, el 12 de gener de 1940, **Serge Latouche** és economista i filòsof de formació i antropòleg per experiència –no endebades va estudiar a les universitats de Lille i de París els sabers de l'economia, les ciències polítiques i la filosofia–, i actualment exerceix de professor emèrit de ciències econòmiques a la Universitat de París-Sud (XI-Sceaux/Orsay), fet que compagina amb la presidència de La Ligne d'Horizon i de l'Institut d'Estudis Econòmics i Socials per al Decreixement Sostenible

(decroissance.org), fundat per Nicholas-Georgescu Roegen, des d'on editen, junt amb Casseurs du Pub, la revista **La Décroissance** (*Journal de la joie de vivre*), que també compta amb una redacció a Itàlia.

En els últims vint-i-cinc anys, aquest «objector de creixement» –com a ell li agrada de definir-se– ha contribuït, com molt pocs d'altres intel·lec-

tuals, a la clarificació i a la maduració del concepte entorn el qual s'han bastit els nous moviments globals. Durant els anys setanta va passar-ne molts a l'Àfrica occidental, des d'on va madurar el seu pensament, que de les posicions marxistes tradicionals el van menar a una crítica radical de la ideologia del

«progrés» i del «desenvolupament», fins i tot en les seves versions d'esquerres. Aquesta maduració el va portar, el 1981, a fundar amb Allain Caillé el **MAUSS** (Moviment AntiUtilitarista en les Ciències Socials) i la revista homònima (que també compta amb una edició italiana). D'entre la seva extensa obra, destaquen **L'Occidentalisation du monde** (La Découverte, 1989); **La Planète des naufragés** (La Découverte, 1991); **L'Autre Afrique, entre don et marché** (Albin Michel, 1998); **Justice sans limites** (Fayard, 2003), i, **Survivre au développement** (Mille et Une Nuits, 2004).

Ens preguntem com és possible que un pensament i una obra com la d'aquest bretó sigui tan desconeguda al nostre país.

La resposta la donava no fa gaire el filòsof, i col·laborador d'USERDA, Ramon Alcoberro, en parlar de pensadors com Latouche, Ellul, Castoriadis o Rist: «Són uns noms que ningú ben educat no pronuncia ni en broma en una facultat universitària com cal -o que es plagien patèticament quan algú vol fer la gara-gara als **antiglobis**».

Què és el decreixement?

El terme decreixement s'usa de fa ben poc en el debat econòmic, polític i social, tot i que l'origen de les idees que comporta té una història més o menys antiga. Fins aquests darrers anys el mot no figurava en cap diccionari econòmic i social, mentre es troba algunes entrades sobre els seus correlacionals «creixement zero», «desenvolupament durable» i, és clar, «estat estacionari».

Tanmateix, ja posseïx una història relativament complexa i un incontestable pes analític i polític en economia. Cal, encara, entendre's sobre el seu significat. Els comentaristes i els crítics més o menys malèvols fan constar l'antiguitat del concepte per liquidar més fàcilment l'abast subversiu de les propostes dels «objectors de creixement». No es tracta, efectivament, ni de l'estat estacionari dels vells clàssics, ni d'una forma o altra de regressió, recessió, «creixement negatiu», ni tampoc del «creixement zero», encara que arreu hi puguem trobar una part de la problemàtica. Precisem, tot seguit, que el decreixement no és un concepte i, en qualsevol cas, no és simètric del creixement. És un eslògan polític amb implicacions teòriques. Apunta a trencar el llenguatge enganyós dels drogoaddictes del productivisme. El mot d'ordre de la decreixença també té sobretot per objecte marcar fortament l'abandó de l'objectiu del creixement pel creixement, el motor del qual no és altre que la

recerca del profit pels qui detenen el capital i les conseqüències del qual són desastroses per al medi ambient. En rigor, s'hauria de parlar d'una «a-creixença», com es parla d'a-teisme, més que no pas d'una de-creixença. Es tracta, doncs, molt precisament de l'abandó d'una fe o d'una religió: la de l'economia, la del creixement, la del progrés i la del desenvolupament.

Què diferencia la decreixença i l'anomenat desenvolupament sostenible?

Si tracem la història del concepte de desenvolupament ens trobem en el seu origen la biologia evolucionista, que el situa, doncs, en la història de les ciències occidentals on va néixer. Ja abans de Darwin els biòlegs distingien, per als organismes, el creixement del desenvolupament. Un organisme neix i creix, és el seu creixement, quan creix es modifica; una llavor no esdevé una gran llavor, sinó un roure per exemple, i aquest és el seu desenvolupament. Però el creixement no és un fenomen infinit i a la fi d'un cert temps l'organisme mor. Els economistes han transposat aquest mot de manera metafòrica a l'organisme econòmic, però n'han oblidat la mort! Ja es veu, doncs, a partir d'aquí que el concepte és pervers perquè incorpora en ell mateix allò que els grecs en deien *hubris*, la desmesura. Hem entrat en un cicle pervers de creixement il·limitat, creixement del consum